

**ULUSAL
MOLEKÜLER VE
TANISAL MİKROBİYOLOJİ
KONGRESİ**

4 - 7 Haziran 2014
Swiss Otel, Ankara

ANKARA MİKROBİYOLOJİ
DERNEĞİ

Hacettepe Üniversitesi Tıp
Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji
Anabilim Dalı

Gazi Üniversitesi Tıp
Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji
Anabilim Dalı

Ankara Üniversitesi
Veteriner Fakültesi
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

ELEŞTİREL VE YARATICI DÜŞÜNME

Meltem Yalınay Çırak

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi (Klinik) Mikrobiyoloji Öğretim Üyesi
06.07.2014

“Eleştirel düşünmeden kasıt, okunan, bulunan ya da söylenen bilgilerin hakkında mutlak bir sonuca varmak yerine, alternatif açıklamalar olabileceğini de göz önünde bulundurmak.”

*Edward De BONO. Kendine Düşünmeyi Öğret. 2. Basım. İstanbul.
2008.*

Resimde yüz mü yoksa bir
eskimo mu görüyorsunuz?

SİZE DÖNÜK BİR
YÜZMÜ VAR
YOKSA İKİ TANE
BİRİBİRİNE
BAKAN YÜZMÜ
VAR ?

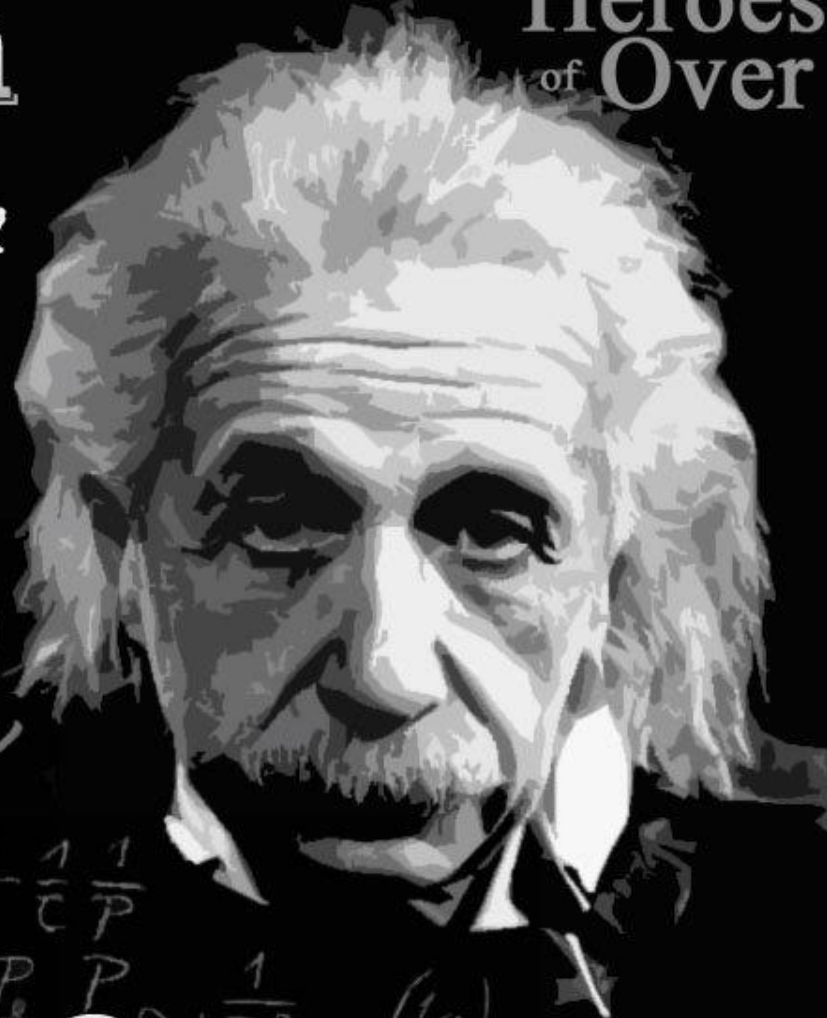
A low-angle shot of a red and yellow roller coaster car at the peak of a drop, with the text "farklı bakış açıları dünyamızı zenginleştirir" overlaid. The car is suspended on a red track and is positioned at the top of a steep drop. The background is a clear blue sky with scattered white clouds. The text is in white with a slight shadow, making it stand out against the sky. The roller coaster car is a classic open-air design with safety bars. The track is painted in alternating red and yellow segments. The overall scene conveys a sense of excitement and adventure.

farklı bakış açıları
dünyamızı zenginleştirir

Einstein

The
Heroes
of Over

*"A mente que se abre a
uma nova idéia jamais
voltará ao seu tamanho
original."*

$$E=mc^2$$

A person is lying down, their head resting on a white surface, looking up towards a city skyline visible in the background. The scene is dimly lit, with a soft glow emanating from the city lights.

ELEŖTİREL DÜŖÜNME

BECERİLERİ

Eleştirel Düşünme Becerileri (Critical Thinking Skills)

- ✦ Oxford
- ✦ Durham
- ✦ Cambridge
- ✦ London School of Economics
- ✦ American Council on Education

Neden gerekli?

- ✦ Öğrenme sürecine etkin olarak katılan bireyler
- ✦ Bilgiyi seçme, örgütleme ve kullanma davranışları bakımından **eleştirel düşünme becerilerini** kazanmış bireylerle bu becerileri yeterince kazanamamış bireyler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

- Zeka Geliştirme Bakanlığı (Venezuela)

Dr. Luis Alberto Machado

- Yüksek eleştirel düşünme eğilimlerine sahip öğrenciler düşük eleştirel düşünme eğilimlerine sahip öğrencilere göre **akademik olarak daha başarılı**dırlar.

Matematik

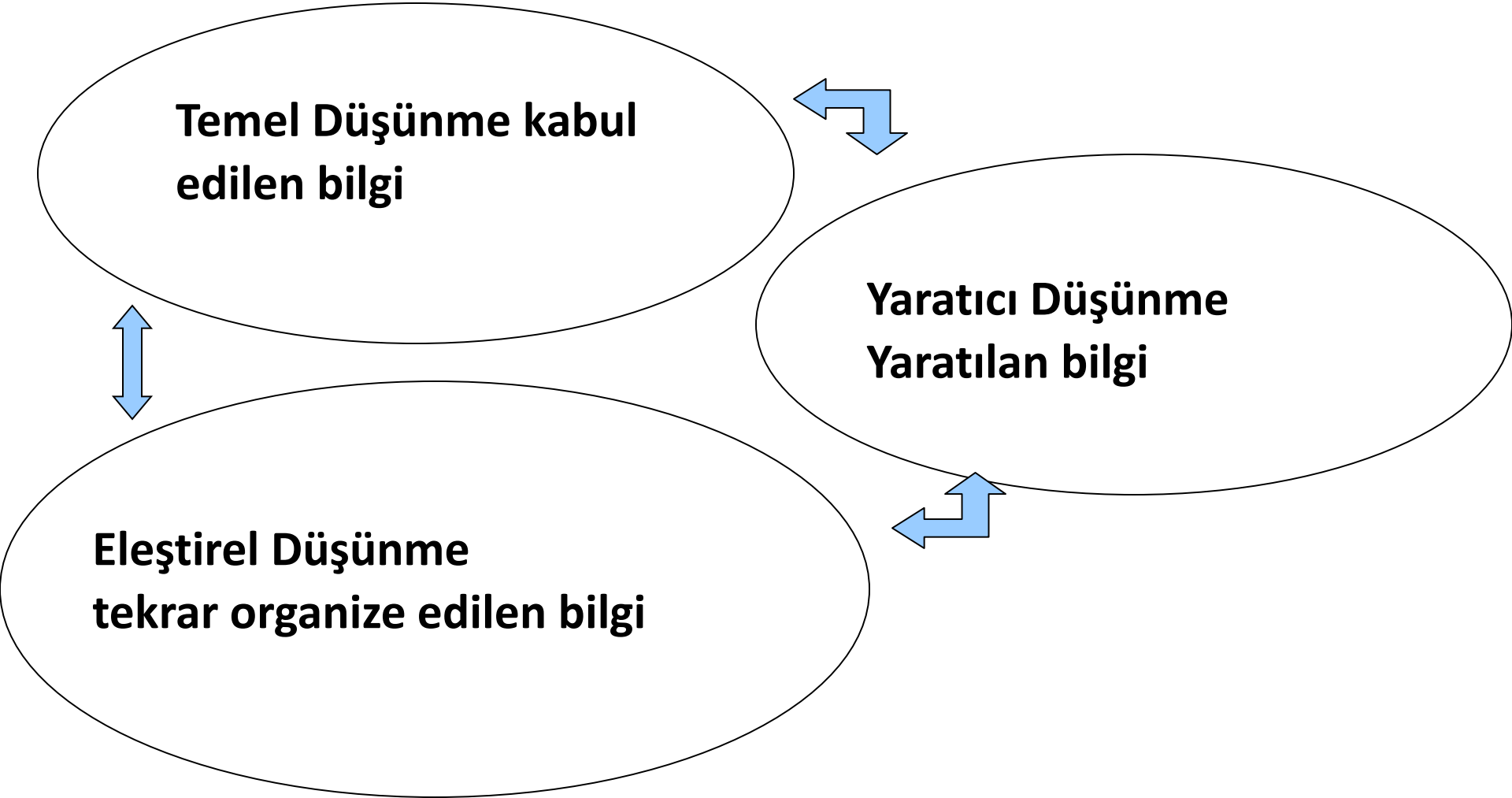
Fizik, Kimya ve Biyoloji

Türk Dili ve Edebiyatı

Tarih ve Coğrafya

Cenk AKBIYIK, S. Sadi SEFEROĞLU,
Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı.

Düşünme Süreçleri

- ✦ **Ennis** (1985) yargılama, bilginin geliştirilmesi ve sorgulama olarak eleştirel düşünmenin üç yapısı ve eleştirel düşünmeyi ***ne yapılacağına, neye inanılacağına karar vermeye odaklanmış yansıtıcı ve mantıklı düşünme***
- ✦ **Demirel** (1999), eleştirel düşünmenin beş temel boyutu

Eleştirel düşünmenin beş temel boyutu

- *Tutarlılık:* Eleştirel düşünen, düşüncedeki tezatlıkları ortadan kaldıracak şekilde ele alabilmelidir.
- *Birleştirme:* Eleştirel düşünen, düşüncenin tüm boyutlarını ele alabilmelidir.
- *Uygulanabilme:* Kişi anlayabildiklerini de ekleyerek anladıklarını bir modele uygulayabilmelidir.
- *Yeterlilik:* Eleştirel düşünen kişi, deneyimlerini ve sonuçlarını sağlam bir şekilde oturtabilmelidir.
- *İletişim Kurabilme:* Eleştirel düşünen kişi düşündüklerini birleştirerek anladıklarını çevresine anlaşılır bir şekilde iletebilmelidir .

- ✦ ***Watson ve Glaser***, eleştirel düşünmeyi bireyin **varsayımları, saklı inanç, değer ve tutumları** belirleme yeteneği
- ✦ ***Smith*** eleştirel düşünmenin **iddiaları kabul ya da reddetmeye** odaklı yargılama
- ✦ ***Paul***, eleştirel düşünmenin bireyin **kendi düşüncesini şekillendirme ve değerlendirme** süreçleri
- ✦ ***Mayhew*** eleştirel düşünme **nasılı ve niçini** sorgulama süreci

Eleştirel Düşünme Tanımı

"bireyin ne yapacağına ve neye inanacağına karar vermesi için çözümleyici, değerlendirmeye yönelik bilinçli yargılarda bulunması ve bu yargıları ifade etmesi"

(Amerikan Psikoloji Derneği Evancho, 2000)

Eleştirel Düşünme Tanımı

" değerlendirmeci, şüpheci, analitik, açık, dikkatli, mantıksal ve bağımsız düşünme "

Entelektüel Düşünme modeline göre ; entelektüel gelişimin **dört** basamağı vardır.

- **BİRİNCİ BASAMAK : DOĞRU CEVABI OTORİTE BİLİR**

Bu basamakta **öğrencilerin farklı görüşlere ne empatisi ne de toleransı vardır.**

Farklı bilgileri yorumlamak, bu öğrenciler için çok zordur.

Kendilerine ulasan bilgilerin, bilgi denizinden birileri tarafından seçilen bilgiler olduğunu ve ön yargı taşıyabileceğini düşünemezler.

- **İKİNCİ BASAMAK : HERKESİN FİKRİ DEĞERLİDİR**

Basamakta **öğrenciler farklı fikirleri kabul ederler.**

Fikirlerin bazen birbiriyle çatışabileceğinin farkındadırlar.

Başkalarının fikirlerine saygılı olmayı öğrenmişlerdir.

Ancak eleştirel düşünmeyi henüz öğrenmemişlerdir.

•**ÜÇÜNCÜ BASAMAK: HERKESİN DOĞRUSU KENDİSİNİNDİR**

Herkesin doğrusu kendisininidir, çünkü **doğrular ait oldukları referans noktaları içinde doğrudur.**

Doğrulara, fikirleri yargılamadan, empatiyle yaklaşarak ; başkalarının neden o şekilde düşündüklerini anlamakla uğraşır.

Bir olayın içinde, gerçekleştiği ortamın özgün koşullarını anlamak önemlidir.

Fikirler kalitatif olarak birbirinden ayrılırlar.

« Bazı fikirler diğerlerinden daha iyidir » . Şüpheli olmanın bir sakıncası yoktur.

Eleştirel Düşünmeyi öğrenmek için bu öğrenciler « **niçin** » sorusunu sormayı öğrenmelidirler.

•**DÖRDÜNCÜ BASAMAK: DOĞRULAR KOŞULLARI İÇİNDE DEĞERLENDİRİLİR**

Düşünceleri kendi duygu ve paradigmalarını üzerindedir.

Kendilerini aşabilmiş insanlardır.

Düşünmeyi öğrenmişlerdir.

Fikirleri sadece eleştirmekler kalmayıp, geliştirmenin ve zenginleştirmenin yollarını öğrenmişlerdir.

Yargılama, problem ve özgün koşulları altında yapılır, cevaplar karmasıdır.

Her cevabın artı ve eksi yönleri vardır.

Cevaplar ortak paydalar altında birleştirildiklerinde zenginleşirler.

Eğitim süresince....

1. **Tartışma yeteneği**; Analiz yeteneği ve verilere dayalı tartışma geliştirme yeteneklerinin geliştirilmesi
2. **Bilişsel süreci anlama**; Öğrenci mevcut bilgilere dayanarak olgu ve olayları yorumlamayı öğrenir. Yorumlamada öğrenci delil veya hipoteze dayanarak, bir problemin veya durumun zihinsel modelini oluşturur.
3. **Entelektüel gelişme**; öğrencinin herşeyi siyah-beyaz olarak gördüğü ve tek bir doğru cevap olduğunu düşündüğü noktadan , kendi doğru paradigmalarını aşıp düşünmeyi öğrendiği bir noktaya yükseldiği bir süreçtir.

Eleştirel düşünme becerisi ile.....

- düşünme sürecinin bilincine varmalı
- başkalarının düşünme süreçlerini inceleyebilmeli
- öğrendiği bilgileri günlük yaşamına uygulamalı

Eleştirel Düşünme

Önyargı ve tutarlılığı değerlendirme
Birinci el ve ikinci el kaynakları ayırdetme.
Çıkarımları ve nedenlerini değerlendirme.
Varsayımları, fikirleri ve iddiaları ayırdetme.
Argümanın eksik taraflarını ve açıklamalardaki belirsizlikleri görme.
Tanımlamaların yeterliliğini ve sonuçların uygunluğunu ölçme.

Problem Çözme

Problemi açıklama ve tanımlama.
İlgili bilgileri seçme.
Hipotezler geliştirme.
Alternatifleri belirleme ve seçme.
Sonuç çıkarma.

Okuduğunu Anlama

Ana fikri bulma, yazarın niyetini açıklama.
Yorum ve tefsirleri yargılama.
Mantıksal çıkarımlarda bulunma.
Okuduklarını hissetme

Yazma

Bir fikri ifade etme ve savunma
Bilgileri mantıksal sıraya koyma.
Fikirleri açımlayabilme.
Neden ve sonuç ilişkisi kurma.
Duygu ve düşünceleri ifade etme.
Argümanlarında mantıksal ve ikna edici olma

Bilimsel Düşünme

Gerekli bilgiyi tanımlama.
Bilinenlerden bilinmeyeni kestirme.
Sebebe-sonuçtaki tutarsızlıkları yakalama.
Grafik, çizelge ve haritaları okuma.
Verilerden grafik ve çizelge çıkarma.

Yaratıcı Düşünme

Akıcılık, esneklik, Orjinallik, Açıklama.
İmgeleme, Sezgi, Tahmin.
Analiz, Sentez, Değerlendirme.
Konsantre olma,

Yaratıcı Problem Çözme

Sıradışı bağlantılar kurabilme
Mantıksal, Olgusal, Eleştirel, Analitik düşünme.
Görsel, Kavramsal, Sezgisel İmgesel düşünme.
Yapısal, Ardışıkçı Organize, Ayrıntıcı Olma

Eleştirel düşünme becerisi
nasıl kazandırılır?

Eleştirel Düşünme

Amacı	Yaşama, olaylara ve yapıtlara her yönüyle bakabilme , irdeleyebilme yetisi/becerisi kazanılması.
Öğrenim hedefleri	Bilimsel düşünce alt yapısını hazırlayan ve bir aydında bulunması gerekli olan düşünce esnekliğinin kazandırılması
	Eleştirel düşünce yapısının geliştirilmesi ile bir konuya farklı bakış açılarıyla yaklaşılması ve bir konuyu her yönüyle kavrayıp değerlendirilmesi
	Eleştirel okuma çalışmaları ile öğretici ve yazınsal metin özelliklerinin öğrenilmesi ile seçici algının arttırılması
	Sinema eleştirisi çalışması ile uzun ve kısa metrajlı filmlerin değerlendirilmesi
	Problem çözme, karar verme ve yaratıcı düşünme becerileri kazandırmak

Yöntemler

- ✦ Öğrencilerin birbirlerinin düşüncelerini paylaşabilecekleri ve değerlendirebilecekleri **öğrenme ortamlarının** oluşturulması
- ✦ Başkalarının **bakış açılarını** anlamalarına yönelik öğrenme-öğretme etkinliklerinin düzenlenmesi
- ✦ Öğrencilerin **kendi düşünme süreçlerini değerlendirmelerine** yönelik öğrenme-öğretme etkinliklerinin düzenlenmesi
- ✦ Çelişkili konular üzerinde **fikir tartışmalarının** düzenlenmesi

- ✦ Eserlerdeki ön yargıları ve eğilimleri belirlemeye yönelik çalışmalar yapma ve bu amaçla farklı görüşleri yansıtan eserleri inceleme ve tartışma

(**Eleştirel Okuma, Sinema Eleştirisi**)

- ✦ problemlerin farklı çözüm yollarını isteme
- ✦ öğrencilerden kazandıkları becerileri farklı durumlarda kullanmalarını isteme

(**Yaratıcı Problem Çözme**)

- ✦ eleştirel düşünmede öğrencilere model olma
- ✦ çelişiklere ve düşünce ayrılıklarına ve tartışmaya hoşgörölü bir sınıf ortamı oluşturma

Yaratıcı Problem Çözme (Creative Problem Solving-CPS)

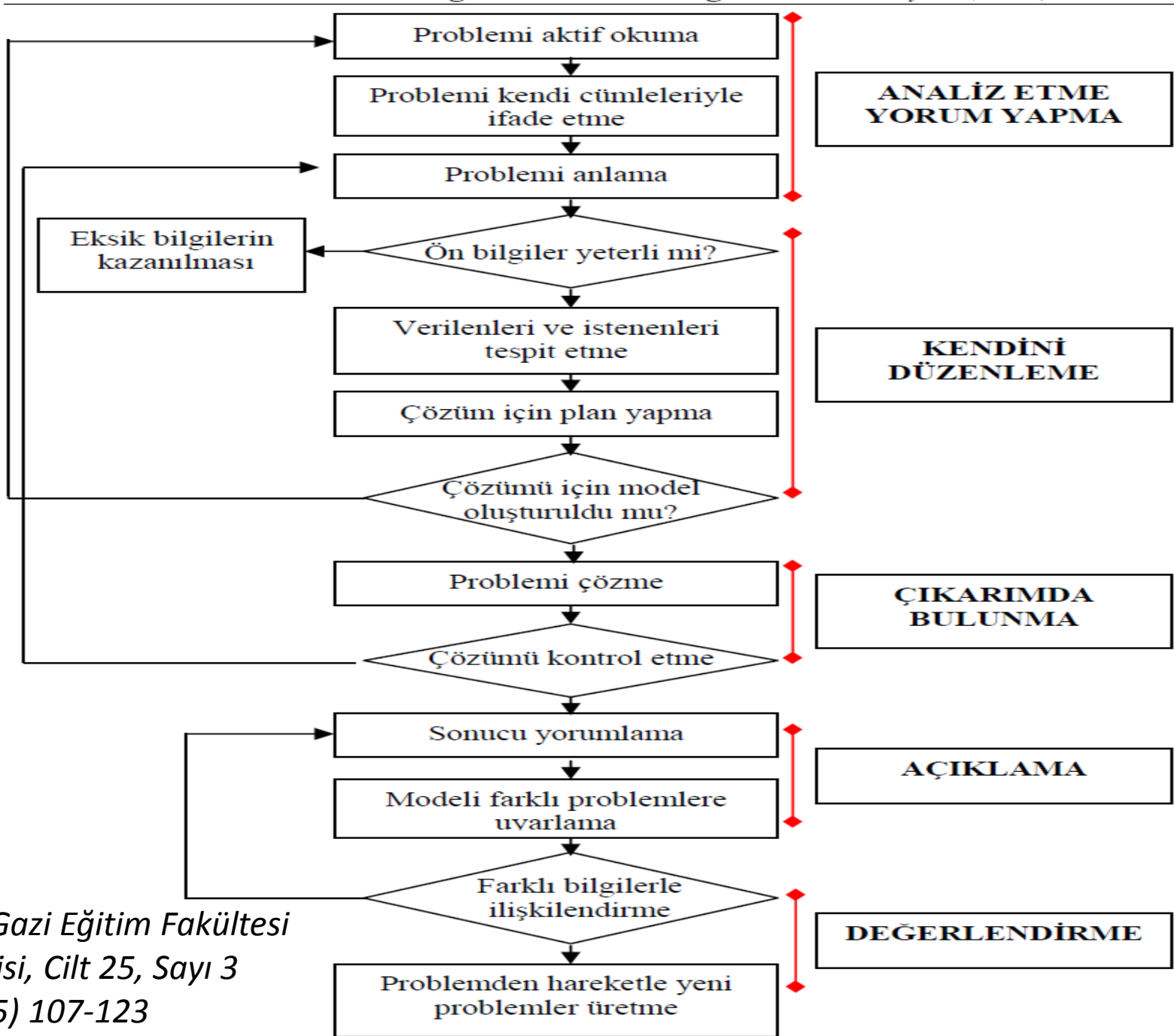

PROBLEM ÇÖZME OLARAK ELEŞTİREL DÜŞÜNME

- « **bir problem çözme aracı ve araştırma yöntemi olarak** »

Ancak **değer, duygu ve yargılamayı içermesi** açısından nesnel problem çözme sürecinden **farklı** olarak ele alınmaktadır.

- Öğrencilere öğretilmesi gereken **en önemli şey; hiçbir problemin tek çözümünün olmadığı, her zaman alternatiflerin olabileceğidir.**
- Problem çözme olarak eleştirel düşünmede sonuca ulaşmadaki kriterler, **alternatifleri tanımlama ve seçme** olarak tanımlanmaktadır.

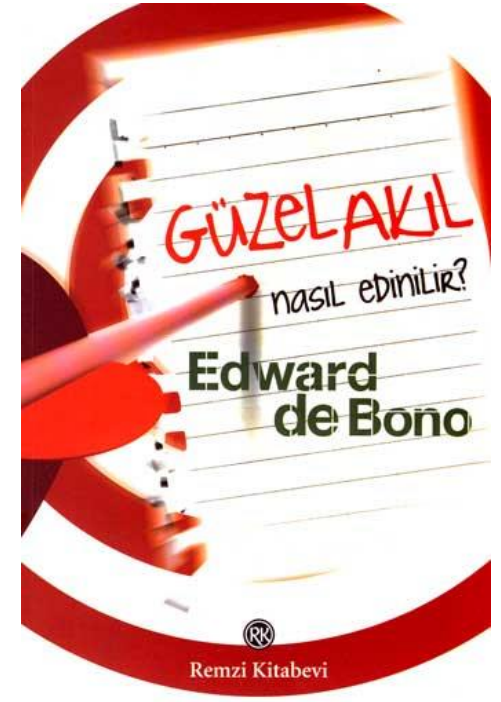
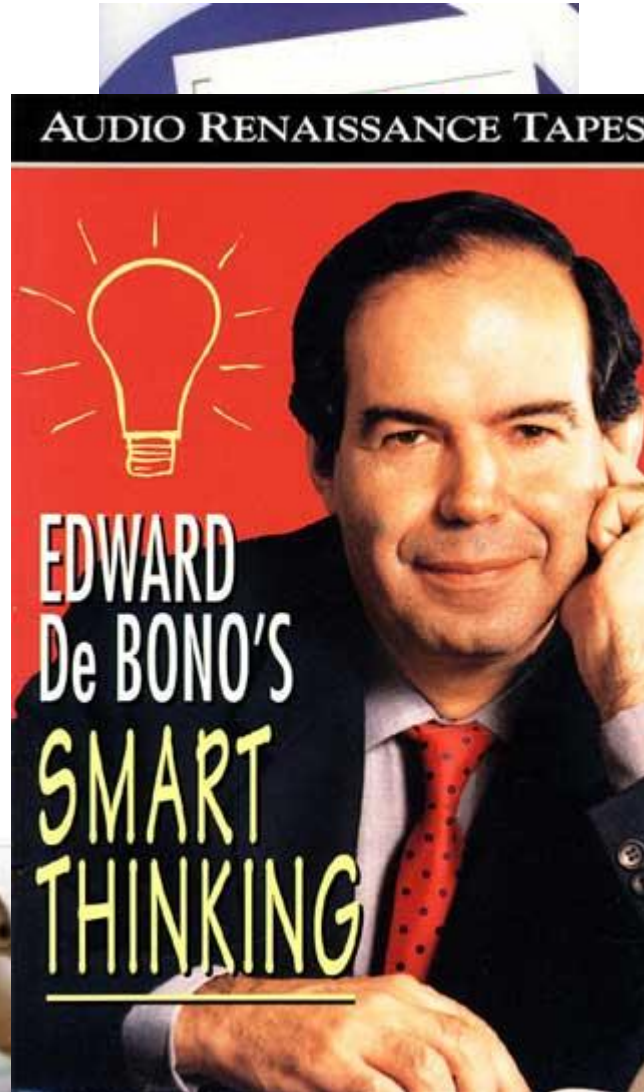
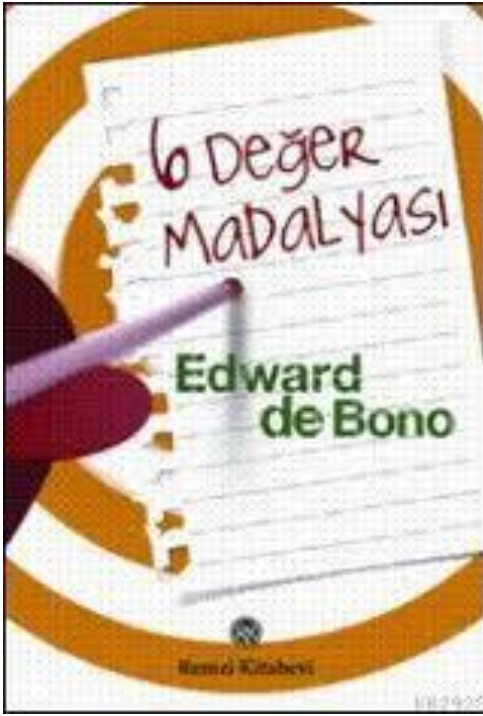

Problem Çözme

- Problemi açıklama ve tanımlama
- İlgili bilgileri seçme
- Hipotezler geliştirme
- Alternatifleri belirleme ve seçme
- Sonuç çıkarma
- Sürecin değerlendirilmesi

Yaratıcı düşünme

- ✦ Akıcılık, esneklik, orijinallik
- ✦ İmgeleme, sezgi, tahmin
- ✦ Analiz, sentez, değerlendirme
- ✦ Konsantre olma, sıradışı bağlantılar kurabilme

Geleneksel Düşünce Sistemi

- Sokrates
 - Platon
 - Aristoteles
-
- Analiz
 - Yargı
 - Tartışma
 - Eleştiri

Yetersizlikler!!!!

- Algıyla yeteri kadar ilgilenmez.
- Tartışma bir konuyu araştırmak için zayıf bir yol.
- Zihnin geçmişten getirdikleri yeterli olmayabilir.
- Analiz tüm problemleri çözmek için yeterli değildir; tasarım ile desteklenmesi gerekir.
- Eleştirinin yeterli olduğu gelişimin nasıl olsa sağlanabileceği sanısı doğru değil.
- Düşüncenin üretken, verimli, yapıcı ve yaratıcı özelliklerine yeteri kadar dikkat edilmemektedir.
- Olasılık sisteminin önemi büyük ölçüde göz ardı edilmektedir.

BİR DÜŞÜNÜR GİBİ DAVRANIRSANIZ GERÇEKTEN BİR DÜŞÜNÜR OLUP ÇIKARSINIZ.

Edward De Bono

Düşünen Adam- *Auguste Rodin*

Düşünmenin Beş Aşaması

1. “T” aşaması - Tasarlama: Nereye gidiyorum? Neye varmayı amaçlıyorum?
2. “L” aşaması - Listeleme: Varolan ve ihtiyaç duyulan bilgiler ne? Algılar ne?
3. “P” aşaması - Potansiyeller: Olasılıklar seçenekler ne? Yeni fikirler üret.
4. “S” aşaması - Seçim: Seçenekleri ele, sonuca var.
5. “G” aşaması – Girişim: Git ve düşünceyi eyleme dök.

Edward De Bono

Çerçeveler

- Altı Şapkalı Düşünme
- CoRT (Cognitive Research Trust)
Düşünme Programı

CoRT Düşünme Programı

- CoRT 1 - Açık görüşlülük
- CoRT 2 - Organizasyon
- CoRT 3 - Birbirini etkileme
- CoRT 4 - Yaratıcılık
- CoRT 5 - Bilgi ve duygu
- CoRT 6 - Eylem

CoRT 1

- AEİ: Artı, Eksi ve İlginç
- BFD: Bütün faktörleri düşünme
- SVD: Dikkati faaliyetin “Sonuçlarına ve Devamına” yöneltir.
- HAN: Hedefler, Amaçlar, Niyetler
- BÖŞ: Baş Öncelikli Şeyler
- AOT: Alternatifler, Olasılıklar ve Tercihler
- BBA: Dikkatinizi “Başkalarının Bakış Açıklarına” yöneltin

Yaratıcı Problem Çözme Becerisi

De Bono 6 Şapkalı Düşünme Tekniği

De Bono Altı Şapka Tekniği ile Yaratıcı Problem Çözme

- Düşünceleri **altı farklı bakışı** simgeleyen farklı renklerdeki şapkaları takarak ya da takmış gibi yaparak analiz etmek ve yaratıcılığı geliştirmek
- Bireyin düşünme etkinliğini **belli bir düzene** sokarak analiz etmesini sağlayıp, düşünme yeteneğini ve yaratıcılığını geliştirir.
- Bireye kendisi ya da başkaları adına düşünebileceği, düşüncelerini ayrıştırabileceği bir ortam sağlar.

If you can't explain it **simply**, you
don't understand it well enough.

– Albert Einstein

Düşünmenin temel zorluğu karışıklıktır

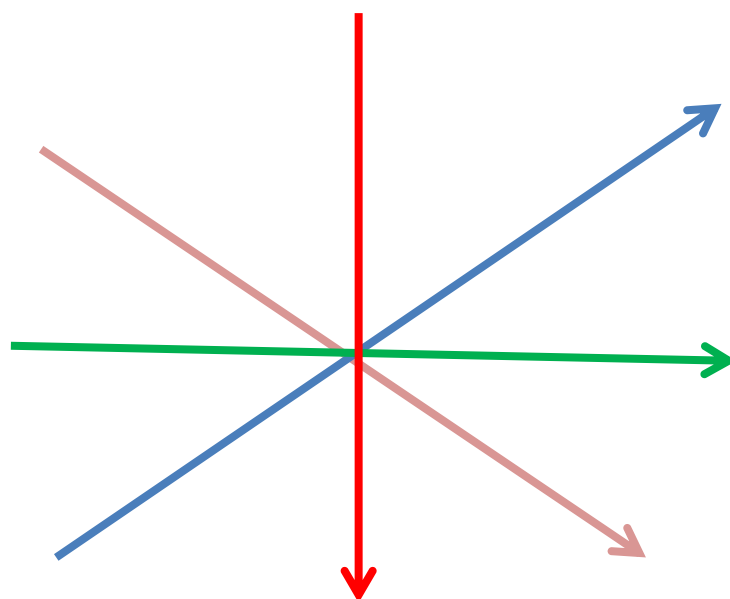

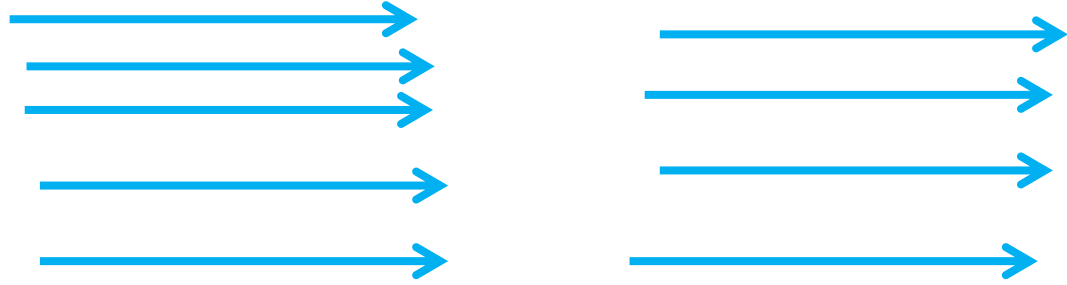
Altı şapkalı düşünme kavramının iki ana amacı vardır:

1. Düşünürün her seferinde sadece bir şeyle uğraşmasını sağlayarak **düşünme faaliyetini sadeleştirmek**tedir. Altı şapkalı düşünme tekniği ile düşünür duyguların, mantığın, bilginin, umut ve yaratıcılığın hepsine aynı anda dikkat etmek yerine onlarla ayrı ayrı ilgilenebilme olanağı sağlar.
2. **Gerekli düşünme biçimlerine istenildiği anda geçiş** yapmayı sağlamaktır. Düşünme şapkaları kısaltılmış talimatlardır.

Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinin Yararları

1. **Yaratıcılığın** gelişmesini sağlar.
2. **Karar verme** becerisini geliştirir.
3. Düşüncelerin ve duyguların **belli bir düzene** sokulmasını ve sistematikleşmesini sağlar.
4. Bireylere **düşünme yollarını** öğretir. Tek bir düşünme türüne takılıp kalmalarını ve gereksiz tartışmalara girmelerini önler.
5. Katılanlar **bilgi ile duyguyu, riski ve yaratıcı fikirleri** ayırt eder.

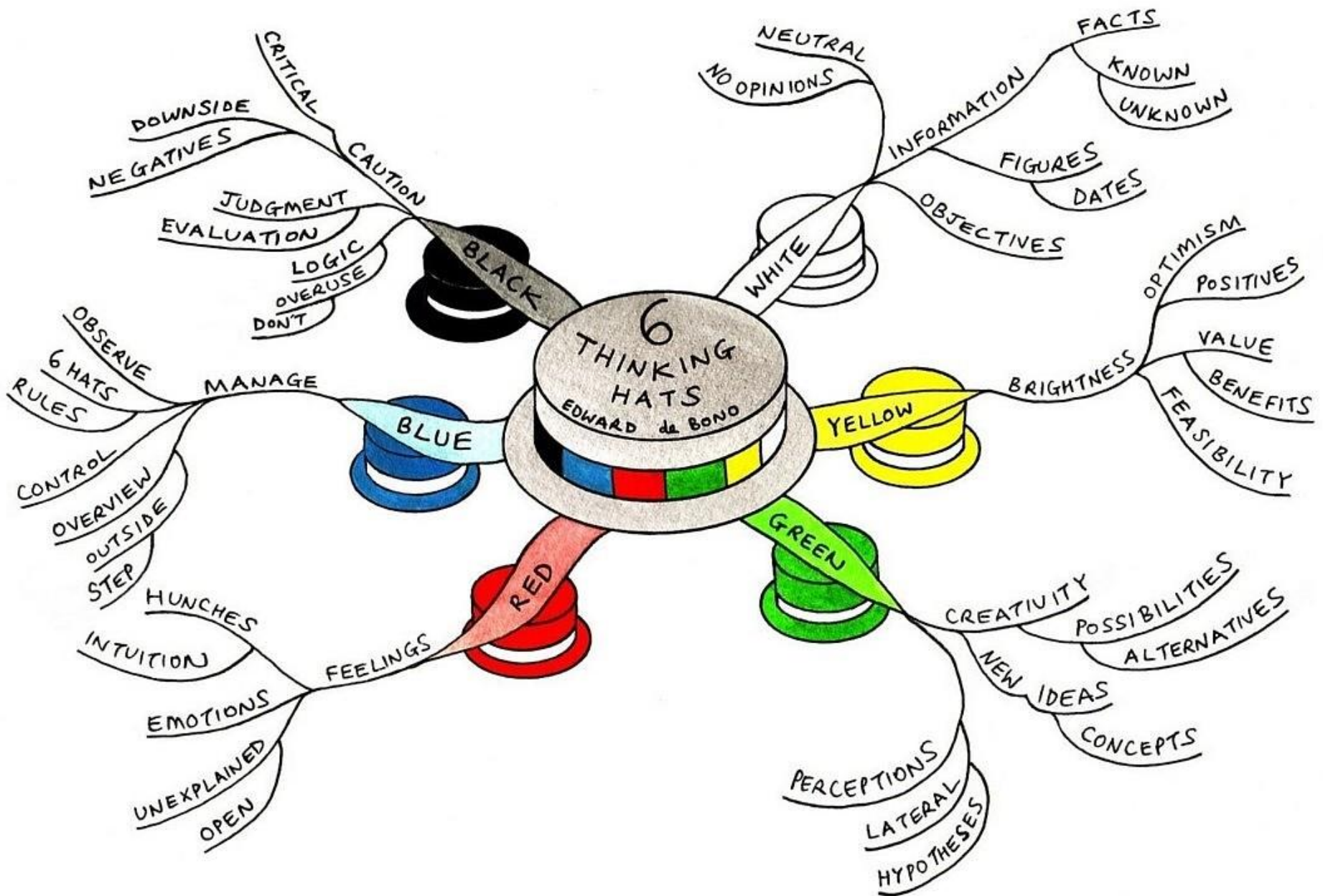

PARALEL DÜŞÜNME

Altı Şapkalı Düşünme Tekniği

- **Mavi şapka:** Mavi serinkanlılığı temsil eder ve her şeyin üstündeki göğün rengidir. **Düşünme sürecinin düzenlenmesi** ve kontrolü ile uğraşır.
- **Beyaz şapka:** Beyaz tarafsız ve **objektiftir**. Bu şapka objektif olgular ve rakamlarla ilgilidir.
- **Kırmızı şapka:** Kırmızı öfke tutku ve **duyguyu** çağırıştırır. Duygusal bir bakış açısı verir.
- **Siyah şapka:** Siyah karamsar ve **olumsuzdur**, kötümserdir. Bir şeyin niçin yapılmayacağını görür.
- **Sarı şapka:** Sarı güneş gibi aydınlık ve **olumludur**. İyimser umutlu ve olumlu düşünme ile ilgilidir.
- **Yeşil şapka:** Yeşil bereket ve verimli büyüme demektir. **Yaratıcılık** ve yeni fikirlerle ilgilidir.

MAVİ ŞAPKA

- Serinkanlı bir biçimde karar vermeyi temsil eder.
- Mavi şapka **kontrol** şapkasıdır. Düşünürün düşünme faaliyetini düzenler. Mavi şapka düşünürü **orkestra şefi** gibidir. Diğer şapkaların kullanılması için çağrıda bulunur. Üzerinde düşünülecek konuları sorunları tanımlar ve soruları biçimlendirir. Yerine getirilmesi gereken düşünme görevlerini kapsar.
- Mavi şapka **düşünme sürecini gözler** ve oyunun kurallarına dikkat edilmesini sağlar. Tartışmayı durdurur ve harita türü düşünmede bulunulması konusunda ısrar eder. Disiplini sağlar.

BEYAZ ŞAPKA

- Beyaz renk **bilgi** ile ilgilidir.
- Beyaz şapka, dikkati elde olan bilgiler ve eksik bilgiler üzerinde toplamak için kullanılır. Saflığı, **netliği**, tartışmasız olarak kabul edilen bilgileri temsil eder.
- Beyaz şapkaca düşünmesinin amacı **pratik** olmaktır. Bu yüzden her türlü bilgiyi ortaya koymalıyız. Önemli olan bilgilerin kesinlik derecesini doğru bir biçimde belirtmektir.

- Elimizde ne gibi bilgiler var?
- Daha hangi bilgiler gerekiyor?
- Eksik bilgiler nelerdir?
- Gerekli bilgileri nasıl elde ederiz?
- Ne tür sorular sormalıyız?

KIRMIZI ŞAPKA

- Zihnimizin arka planında korku, öfke, nefret, şüphe, kıskançlık ya da sevgi, mutluluk, neşe gibi **güçlü duygular** yer alabilir. Bu duygusal arka plan algılama biçimimizi sınırlar ve yönlendirir.
- Kırmızı şapka düşünmesinin amacı, bu **arka planı görünür** kılmak ve sonradan ortaya çıkan etkisinin gözlemlemesini sağlamaktır. Kırmızı şapka takmak düşünüre “**Konu hakkında duygularım bunlardır**” deme olanağı sağlar.
- Duyguları düşünmenin önemli bir parçası olarak meşrulaştırır. Duyguları görünür kılar, böylece duygular düşünme haritasının veya harita üzerinde rotayı çizen değer sisteminin de bir parçası olurlar.

- Bu konu ile ilgili ne hissediyorsunuz?
- Grubun sadece olumsuz duygulara değil olumlu duygulara da yönelmesi sağlanmalıdır.

SİYAH ŞAPKA

- Siyah şapka özellikle **olumsuz** değerlendirmelerle ilgilidir. Siyah şapka düşünürü yanlış ve hatalı olan şeyleri düşünür. Siyah şapka düşünürü bir şeyin neden işleyemeyeceğini gösterir, risklere ve tehlikelere işaret eder. Tasarımdaki hataları gösterir.
- Siyah şapka bir bakıma şapkaların en yararlı olanıdır. Siyah şapka **tehlikelere** dikkat çeker. Bu şapka zararlı uygulamaların yapılmasını önler. Riskleri ve alınacak kararların neden işe yaramayacağını gösterir.
- Bu şapka **eleştirme** şapkasıdır. Herhangi bir taraf tutma ve herhangi bir tartışma söz konusu değildir. Olumsuz durumların haritaya katılması için yapılan objektif bir girişimdir. Düşünme ve yöntemindeki hatalara işaret edebilir.

- Tehlikeler nelerdir?
- Bu olay sonunda ne gibi zararlar oluşabilir?

SARI ŞAPKA

- **Olumlulukları, avantajları,** o kararın alınması durumunda sağlanacak yararları ve **fırsatları** temsil eder.
- Sarı Şapka düşünmesi olumlu ve yapıcıdır. Sarı renk güneş ışığının parlaklığını ve iyimserliğini sembolize eder. Bu Őapkanın bir ucunda mantıklılık ve pratiklik öbür ucunda hayaller ve umutlar olan bir yelpaze vardır.
- Sarı Şapka düşünmesi değerli ve yararlı olan şeyleri arar ve araştırır. Daha sonra bu değerli ve yararlı şeyler için mantıklı destekler sağlamaya çalışır. Sağlam temellere dayanan bir iyimserliği ortaya koymaya çalışır. Bu düşünme, **yapıcı** ve **üreticidir**. Somut teklifler ve öneriler çıkar.

- Bunun ne gibi yararları var?
- Bundan kim yararlanacak?
- Bu yararlar nasıl ortaya çıkabilir?
- Değişik değerler nelerdir?

YEŞİL ŞAPKA

- **Yaratıcılığı üretkenliği** kararın alınması durumunda daha nelerin yapılabileceğini temsil eder.
- Yeşil şapka enerji şapkasıdır. Yeşil şapka takıldığında **öneriler ileri sürülür, yeni görüş ve öneriler** ortaya konur. Karar konusuna ilişkin değişiklikler, yaratıcı ve yeni fikirler ve bugüne kadar düşünülmemiş seçenekler ortaya atılır.
- Bu şapkayı takan kişi yaratıcı düşünmenin kavramlarını kullanacaktır. Çevresindeki kişilerden onun yeşil şapka düşünmesi sonucu ortaya koyduğu fikirleri yaratıcı fikirler olarak ele almaları beklenir. En ideali hem düşünürün hem de dinleyicinin yeşil şapka takmasıdır. Verimliliği, büyümeyi ve tohumların değerini simgeler.

- Bu konunun geliştirilebilmesi için neler düşünülebilir?

Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinin Avantajları :

- Bir konu üzerinde daldan dala atlanarak belirtilen görüşler bir sisteme konulmuş olur.
- Zaman kaybı önlenir.
- Bir karara varma ve sonuçların ortaya çıkması kolaylaşır.
- Düşünme, onaylanmama ya da kınanma tehlikeleri olmayan kuralları tanımlanmış bir oyun haline gelir.

Altı şapka değerleri

- Rol oynama
- Kurallara göre oynanması
- Dikkati yönlendirmek (tepkisel amaçlı düşünmenin ötesi)
- Uygunluk (olumlu, olumsuz, duygusal, yaratıcı..)
- Beyindeki kimyasallar

İddia:Kasparov'un satranç maçında Deeper Blue'ya yenilmesi aslında insan zekâsının yapay zekaya olan yenilgisidir.

Cevaplar:

- "Evet bu bir yenilgidir ama çok normal bir yenilgidir, satranç maçlarında bir silah olarak kullanılan psikolojik etkenler Deeper Blue'ya doğal olarak işlememiştir. Deeper Blue, sinirlenmemiş ya da üzülmemiştir."

- "Benim hesap makinem benden daha hızlı ve daha kolay aritmetik işlemler yapabiliyor. Benden daha mı zeki?"

- "Deeper Blue hayali bir şey değil. Bir mühendis grubunun programladığı ve satranç için her türlü bilginin kodlandığı bir makine. Bir insan ürünü. Bu yüzden yine insan insanı yendi."

T

Nereye varmayı tasarlıyorum?

- Hedef ve amacın tasarlanmasını ifade eder.
- Alana odaklanma
(aradığımız yeni fikirlerin bulunduğu alanı basit bir şekilde tanımlarız)
Boş sayfa yaratıcılığı, yansız alana odaklanma
- Amaca odaklanma
(başarmak istediğimiz şeyi belirleriz)
- Mavi şapka

L

Bilgi Edinme Aşaması

- Bilgilerin toplanıp listelenmesi
- Gözlemlleme ve listeleme
- Bilgiyi, algıları ve duyguları bir araya getirme
- Beyaz şapka

Düşünme bilgi yerine geçmez!

P

Potansiyeller, Olasılıklar

- Düşünmenin yaratıcı, üretici, verimli aşaması
- Düşünmenin amacı ve düşünmenin sonucu arasında bağ kurma
- Yeşil şapka

S

Sonuçlandırma

- P aşaması tarafından üretilen olasılıkları alıp bunları kullanılabilir bir sonuca indirgemek
- Geliştirme
- Değerlendirme
- Seçim
- Karar verme süreci

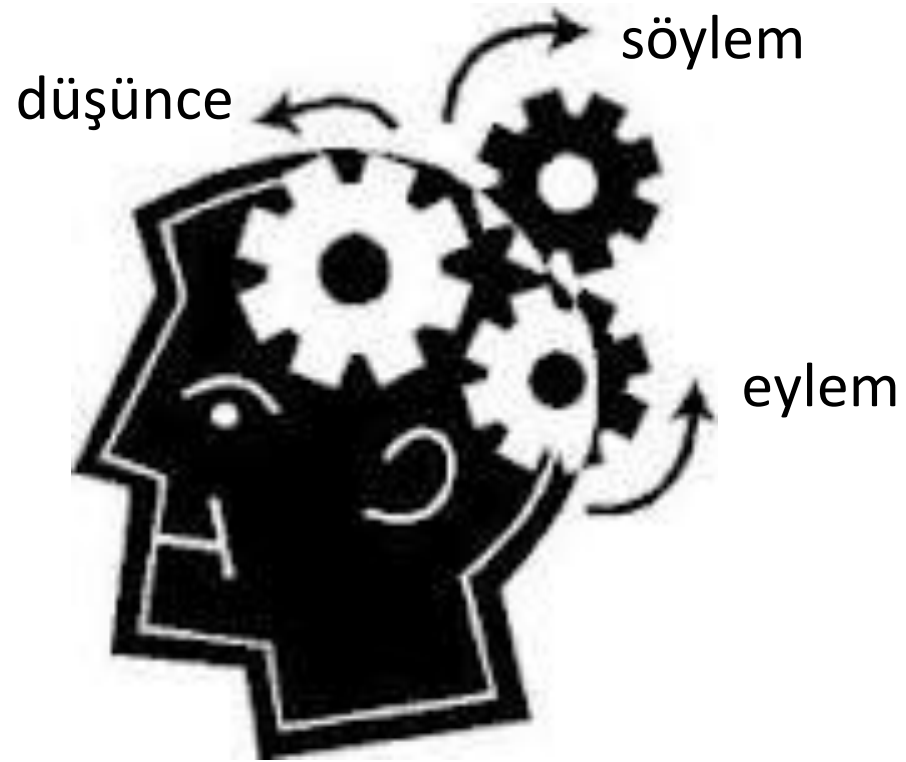
G

Gidiş aşaması

- Düşünceyi uygulamaya geçirmek
- İnsan faktörü
- Eylem enerjisi

“Işık gökgürültüsünden,
düşünce de eylemden önce gelir.”

Heinrich Heine

“Şans hazırlıklı beyinlere gülümser. ”

Louis Pasteur

DAHA İYİ

Düşünme
Gelecek

Ders İçerikleri

2005-

Teorik

Eleştirel Okuma	2 saat
Sinema Eleştirisi	2 saat

Uygulama

10-12 kişilik küçük grup çalışması olarak yapılmaktadır

1. Öğretici metin çalışması	2 saat
2. Film Eleştirisi	2 saat
<i>Dersten önce bir sinema filmi izletilmektedir</i>	
3. Yazınsal metin çalışması	2 saat

**KALIFORNIYA ELEŞTİREL DÜŞÜNME EGİLİMİ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE UYARLAMASI
(CCTDI-T)**

Aşağıdaki ifadelerin sizi ne kadar tanımladığını düşünerek, bu ifadelere ne ölçüde katıldığınızı aşağıdaki ölçek üzerinde değerlendiriniz. Değerlendirmelerinizi sizi tam olarak yansıttacak şekilde yapınız.

	Hiç	Katılmıyorum	Katılmıyorum Kısmen	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Tüm hayatım boyunca yeni şeyler çalışmak harika olurdu.	1	2	3	4	5	6
2. İnsanların iyi bir düşünceyi savunmak için zayıf fıkirlere güvenmeleri beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
3. Cevap vermeye kalkışmadan önce, her zaman soruya odaklanırım.	1	2	3	4	5	6
4. Büyük bir netlikle düşünebilmekten gurur duyuyorum.	1	2	3	4	5	6
5. Dört lehte, bir aleyhte görüş varsa, lehte olan dört görüşe katılırım.	1	2	3	4	5	6
6. Pek çok üniversite dersi ilginç değildir ve almaya değermez.	1	2	3	4	5	6
7. Sadece ezberi değil düşünmeyi gerektiren sınavlar benim için daha iyidir.	1	2	3	4	5	6
8. Diğer insanlar entelektüel merakımı ve araştırmacı kimliği mi takdir ederler.	1	2	3	4	5	6
9. Mantıklıymış gibi davranıyorum, ama değilim.	1	2	3	4	5	6
10. Düncelerimi düzenlemek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6
11. Ben dahil herkes kendi çıkarı için tartışır.	1	2	3	4	5	6
12. Kişisel harcamalarımın dikkatlice kaydını tutmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
13. Büyük bir kararla yüz yüze geldiimde, ilk önce, toplayabileceğim tüm bilgileri toplarım.	1	2	3	4	5	6
14. Kurallara uygun biçimde karar verdiğim için, arkadaşlarımla karar vermek için bana danışırlar.	1	2	3	4	5	6
15. Açık fikirli olmak neyin doğru olup olmadığını bilmemek demektir.	1	2	3	4	5	6
16. Diğer insanların çeşitli konularda neler düşündüklerini anlamak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
17.inandıklarımın tümü için dayanaklarım olmalı.	1	2	3	4	5	6
18. Okumak, mümkün olduğu kadar kaçtığım şeydir.	1	2	3	4	5	6
19. İnsanlar çok acele karar verdiğimi söylerler.	1	2	3	4	5	6

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
ELEŞTİREL DÜŞÜNME
GRUP ÇALIŞMASI
(EĞİTİCİ REHBERİ)
2013-2014

I. KONU: ELEŞTİREL OKUMA

(2 Ders saati, 2x50dak)

PROGRAM

I. BÖLÜM ÖĞRETİCİ NİTELİKLİ METİNLER

Yönlendiricinin kendini tanıtmayı ve öğrencilerle tanışma

Kaliforniya Eleştirel Düşünme Uygulaması (5 dak)

Eleştirel Okuma dersinin amacının belirtilmesi

Aydın kavramı üzerine tartışma

Öğretici metin örneği **“Aydın Nitelikleri** (Memet Fuat)”
parçasının gözden geçirilmesi

“Aydın Nitelikleri” parçası üzerinde öğretici metin üzerine
sorularla çalışma (15 dak)

II.BÖLÜM

Farklı bakış açısı olan öğretici nitelikli metinlerin gözden
geçirilmesi (30 dak)

“Kapıdaki Gelin (İnsanın Korunakları Deriden Kültüre-
Üstün Dökmen)”

“Bir Zamanlar Daktilo Vardı (İnsanın Korunakları
Deriden Kültüre-Üstün Dökmen)”

Metinler üzerine sorularla çalışma

Geri bildirimlerin alınması

III. KONU: YAZINSAL NİTELİKLİ METİNLER

PROGRAM

Yazınsal metin örneği olarak **“Touching the Void -**

Boşluğa Dokunmak” kitabından
alınan bölümün eleştirel düşünme
yaklaşımı ile incelenmesi (10 dak)

“Touching the Void” görsel materyallerinin
izlenmesi ve yazılı metin ile
ilişkilendirilmesi (10 dak)

“Touching the Void” kitabından alınan bölüm
üzerinde yazınsal metin özellikleri ile
ilgili sorularla çalışma (10 dak)

Yazınsal metin örneği olarak **“Türküsünü Arayan**
Adam (Erhan Bener)” kitabından
alınan **“Karga”** bölümünün gözden
geçirilmesi ve yazınsal metin
özellikleri ile ilgili sorularla çalışma
(10 dak)

“İnsanı Kurtarmak (Erken Ölüm - Prof. Dr.
Afşar Timurçin)” kapanış metni (10
dak)

Geri bildirimlerin sözel olarak alınması

II. KONU: FİLM ELEŞTİRİSİ

(2 Ders saati, 2x50dak)

PROGRAM

I. BÖLÜM

“SOMETHING THE LORD MADE” FİLM UNSURLARININ TARTIŞILMASI

Senaryo üzerine tartışma (15 dak)

Filmin konusu nedir?

Konu bütünlük halinde anlatılabilmiş mi?

Filmdeki çatışma nedir?

Filmde bu çatışma yeterli bir sürükleyicilik yaratmış mıdır?

Filmin sonuç cümlesi nedir?

Görüntü üzerine sorularla çalışma (5 dak)

Oyuncuların performansı üzerine tartışma (10 dak)

Ana karakterler ve figürasyonların değerlendirilmesi (Oyuncu seçimi hakkındaki fikirlerin tartışılması)

Kurgu (sahnelerin duygusunun [genel atmosfer duyguları-gerilim, huzur vs] aktarılabilmesi; film için) üzerine tartışma (5 dak)

Filmin teknik değerlendirilmesi (5 dak)

Devamlılık sorunu var mıdır?

Miksaj (ses kurgusu), montaj (görüntü kurgusu)

Müzik kullanımı üzerine tartışma (5 dak)

Kostüm ve makyajlar üzerine tartışma (5 dak)

Filmin yönetmeni kimdir? ([Joseph Sargent](#)) Hikayeyi bir bütünlük ve estetik içinde görüntüye dökebilmiş midir? (5 dak)

II. BÖLÜM

KISA METRAJLI FİLM ÖRNEKLERİ ÜZERİNE TARTIŞMA

Filmlerin izletilmesi ve her filmten sonra aşağıdaki sorularla film üzerine tartışma.

Dr. Masaru Emoto ve Su Kristalleri Mucizesi

http://www.metacafe.com/watch/3066776/dr_masaru_emoto_ve_su_kr_staller_muc_zes/

J'attendrai le suivant... - (Sonrakini bekleyeceğim...)

2004 Avrupa Film Festivali En İyi Kısa Film ödülü

<http://www.vidivodo.com/156407/j-attendrai-le-suivant>

Film kaç dakikadır? (20 dak geçmemesi gerekir. İdeal kısa film 5 dakikadır.) (5 dak)

Film ne anlatıyor? Film vurucu bir etki yaratıyor mu? (5 dak)

Alan Rickman

Mos Def

A breakthrough
that changed the
face of medicine.
A partnership that
broke the rules.

SOMETHING THE LORD MADE

© 2003 Home Box Office, Inc. All rights reserved. HBO® is a service mark of Home Box Office, Inc.

Yaratıcı Problem Çözme Becerisi

Program:

III- IV Ders

- Tanışma(10 dk)
- Amaç ve Öğrenim Hedeflerinin Paylaşılması (10 dk)
- Eleştirel düşünmenin alt birimlerinden olan yaratıcı problem çözme becerisinin tartışılarak anlatılması (30 dk)

Ara (15 dk)

- 6 şapka tekniği konusunda bilgi verilmesi (5 dk)
- Derslere devam zorunluluğunun 6 şapka tekniği ile uygulamanın yapılması (40 dk)
- Üzerinde çalışılacak konuların dağıtılması (5 dk)
- Geribildirim alınması (5 dk)

Ders

- Hazırlıklar hakkında grupta yapılan genel değerlendirme (10 dk)
- Sunumların yapılması (60 dk)
- Toplu değerlendirme (15 dk)
- Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Türkçe Uyarlaması (CCTDI-T)'nin uygulanması (2. uygulama) (10 dk)
- Geribildirim (15)

Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirme

Seçmeli Ders Programı

Dönem II ve Dönem III

- Eleştirel Düşünme Programı
“Kendimi Düşünüyorum”
- Münazara
- “Kendine Düşünmeyi Öğret”
- Uygulama
- Bilim Felsefesi
- Sinema Eleştirisi – Film izleme, tartışma
- Makale (5N 1K)
- Yaratıcı Problem Çözme
- Yaratıcı Problem Çözme Teknikleri ile Olgu Çözümleme
- Sunumlar

ELEŖTİREL DÜŖÜNME VE SANAT KURULU

Dr. Meltem Yalınay Çırak (Başkan)

Dr. Fikret Akata

Dr. Arzu Aral

Dr. Hayrünsa Bolay Belen

Dr. Gülendamar Bozdayı

Dr. Sedat Işık

Dr. Elvan İşeri

Dr. Serdar Kula

Dr. Sedef Tunaoglu

ELEŖTİREL DÜŖÜNME VE SANAT KULÜBÜ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE SANAT KURULU

ELEŞTİREL **VE**
YARATICI
DÜŞÜNME
SEMPOZYUMU

1 - 2 HAZİRAN 2012

Toplantı yeri: Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dokanlık 4. Kat Toplantı Salonu Ankara
İletişim: www.elestireldusunme.org, bilgi@elestireldusunme.org
Katılım: Katılmak isteyenlerin isim, kurum ve iletişim
bilgilerini e-posta ile bildirmeleri yeterlidir.
Katılım ücretsizdir.

TOPLANTI BİLGİLERİ

Sempozyuma Davet

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Eleştirel Düşünme ve Sanat Kurulu (GÜTF EDSK) tarafından düzenlenen Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Sempozyumu; klasik eğitim uygulamaları dışında düşünme ve düşünme yollarını zenginleştirmek için gayret eden bireylere ulaşmayı ve bu kişileri bir araya getirerek yeni düşünme ortamlarının oluşmasını hedeflemektedir.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1-2 Haziran 2012'de gerçekleştirilecek olan Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Sempozyumu, eleştirel düşünmeyle ilgilenen tüm paydaşlarını iyi örnekler etrafında bir araya getirmesi açısından öncü olacak bir girişimdir. Eleştirel okumadan, film eleştirisi ve yaratıcı problem çözme uygulamalarına kadar, geniş düşünme ve farklı bakış açılarıyla sizin de bize katkılarıyla birlikte zenginleştireceğimize inanıyoruz.

Ritchart ve Perkins'in dediği gibi "insanlar doğal olarak düşünen varlıklardır; fakat bu onları doğal olarak iyi düşünen kişiler yapmaz. İyi düşünme ile düşünme arasındaki fark yürümekle dans etmek arasındaki farka benzer. Birisi doğal olarak vardır, diğeri ise otomatik olarak ortaya çıkmaz, belli bir çabayı gerektirir".

GÜTF EDSK olarak bizler iyi düşünenler olma çabamızda sizlerle birlikte olmayı diliyoruz.

Düşünme ve sanatı bir arada harmanlayan bilimsel ve sosyal paylaşım ortamını sizlerle paylaşmak bizlere mutluluk verecek, katılanınız yol gösterici olacaktır.

1. GÜTF EDSK Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Sempozyumu'nda buluşmak üzere...

Saygılarımızla,
GÜTF EDSK

ELEŞTİREL VE YARATICI DÜŞÜNME SEMPOZYUMU

1-2 HAZİRAN 2012
ANKARA
Eleştirel Düşünme ve Sanat Kurulu

1 HAZİRAN 2012

09.00	AÇILIŞ KONUŞMALARI Eleştirel Düşünme ve Sanat Kurulu Başkanı Meltem Yalınay Çırak Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Saciit Turanlı
09.30-10.15	Düşünme Nedir? Oturma Başkanı: Sedat İplik Ahmet İnam
10.15-10.30	KAHVE ARASI
10.30-12.00	Düşünme Akışı Oturma Başkanı: Filizet Akata Düşünmenin Nörobilolojisi Hayrunnisa Bolay Belen Dil - Düşünce ilişkisi Sedat İplik
12.00-13.00	YEMEK ARASI + Anket
13.00-14.15	Eleştirel Düşünme Oturma Başkanları: Sercar Kula, Güldenay Bozdayı Meltem Yalınay Çırak
14.15-14.30	KAHVE ARASI
14.30-17.00	Yaratıcı Problem Çözme Uygulamaları Oturma Başkanı: Özlem Coşkun Altı Şapka Tekniği ile çalışma Eleştirel Düşünme ve Sanat Kurulu Altı Şapka Tekniği ve SNTK ile olgu çalışması Sedef Tunaoğlu
17.15-18.00	Panel: Gençlik ve Eleştirel Düşünme Oturma Başkanları: Nihan Kırçıl, Sarper İçen İmdat Eroğlu, Emre Gönçör, Berika Kavaz, Nihan Kırçıl, Sarper İçen

2 HAZİRAN 2012

09.00-11.00	Düşünmenin Sanata Dönüşmesi Oturma Başkanı: Sedef Tunaoğlu Fotoğraf İbrahim Demirel Müzik Cumhur Koca Edebiyat Görsel Sanat Heykel Ercüment Tekin
11.00-11.15	KAHVE ARASI
11.15-12.15	Düşünmenin Sanatta Tasarlanması Oturma Başkanı: Söhan Ayhan Burhan Önder
12.30-13.30	GRUP EMPATİ KONSERİ
13.30-16.00	Düşünmenin Perdeye Yansıması Oturma Başkanları: Hayrunnisa Bolay Belen, Meltem Yalınay Çırak
13.30-14.15	Düşünce ve Sinema Didem Yalınay
14.15-14.30	KAHVE ARASI
14.30-15.15	Karanlıkta Yaratıcılık Faruk Gençöz
15.15-16.00	İnteraktif Film Söyleşisi Didem Yalınay, Faruk Gençöz
16.00-16.30	Biz ne anladık? EDS Kulübü
16.30-17.00	KAPANIŞ